

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 10.

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Uvdal

Emne: Lynging og Moding

Bygdelag: Kyrkjebygda

Oppskr. av: Anna Samuelsen

Gard: Grøtjorden

(adresse): Skogheim Uvdal

G.nr. 61 Br.nr. 5

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Delvis eige røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Gunhild Amundsen 72 aar fHV budeie Uvdal.

SVAR

Om lyngigg og Lyngsankning i Uvdal er det ikkje noko vidare aa skrive, for noko serå lyngvekst er det ikkje aa snakke om her imot bygda nærare sjøen, men det er sovidt min ~~h~~ hjemmelsmann G.A. Fraa si gamle mor-som døde 1929-kan fortelje at dei antageleg omkring aar 1850 ei og ann gong sankt blaaberlyng, som dyran var svært gla i., baade kyr jeter og sauer likte den. Bustelyng er det heller ikkje somykje av her at det har vore noko rekna med som foring. Daa var det heller gransjegg som lidt passige ~~hjemmelsmann~~ tømmerhoggera tok med heim ein sekk heim av, ~~men det høire~~ ikkje heime her aa skrive om. Det var heller ikkje noko vanleg hjelpefor, berre det at dyran var so gla i det.

B. Lyng som beite.

Bei spurningan som tilhøire her er av den gronn heller ikkje noko aa svara paa fraa dena bygde.

11. Mosing.

1.

Reinsmose har vore og er framleis eit godt og mykje nytt forslag. Under siste verdenskrig vart det henta mykje mose, for det var og noko som ikkje tyskeran kona røppe med seg.

2.

Mose vert sankt til bruk heile vinteren som attatfor,

3.

Moseankeran like no best fint opphaldsvær naar dei er ute paa mosesanking. Mosen ska helst væra fuktigetter nattdogg.

4.

Baade menn og kvinner drar ut paa mosehenting. Tia det tar er etttersom dei ska ha mykje mose, før var det ikkje saa sjela at dei budde paa setran, no er det hell mindre mosesankingsaa det drar helst nokon kara alleine "uppa Flaatte" me kalle-og er der berre eitpar dager. For ca 30-40 aar se jek det noksaa lystig for seg paa "møsahtinje", vart det for kalt so dansa dei springar til dei vart varme att. No jeng det ikkje so "letsindig" for seg, dei syns vel dei kan bli trøite nokk lei, for det er no ein 2-3 timars veg uppaa flaatte der dei hente mose.

5.

Møsin rive dei med hendam dei tar med seg store flak or gaangen. Dei kaster den i haug med det samre.

6.

Det er for laang væg so dei kan ikkje frakte møsin heim før paa vinterføre.

7.

Møsin bli lagt i store haugar. Dei setta ein laang staur neri marke og legg møsin ront den, so har dei merkje med det samre om det kjem stor snø. Dei treng ikkje noko sers ting til aa bæra mosen burt i haugen med, for det er so mykje mose der dei hente'n at dei bær'n berre i fangvis burt til ha haugen. Noko underlag aa setta ^{miss} haugen paa brukas ikkje dei har mose i botten der dei stt haugem og. Det hende vel at der der det er kvinfolk med paa møsahting at dei har med seg ei lita ripateine til aa bæra møsin i burtaat haugen, men karan bær den berre i faanganvis. Møsahtaugan er nok sometier so store at dei er paa meir all' eit lass. Ein setter helst slike møsahtauga paa ein haug, so dei er lettare aa finneatt naar snøen kjem. Vanleg vart de^l lagt kvista og ei ferg av stein uppaa, so ikkje møsin skulde blaase vekk.

Naar heimkjøiringje skulde gaa for seg om vinteren vart den kjøird heim i ein høislee som var kledd inni med eit plagg so ikkje møsin valt ut. Dei som ikkje hadde hest bruka skimeikjelke, daa maatte dei lejje sveig ront møsalasjer - so ikkje møsin valt utor . Haa maange tøg dei trengte for o surre lasse, var vel ettersom dei trengte det. Eitpar bra tøg greide seg vel. Noko sers merkje paa ~~deisen eigde~~ haugan trur eg ikkje dei hadde, dei kjende vel kvar sine, og ingen vilde vel ha orde paa seg for aa vera møsatjuv, for daa hadde vel det navnet fylgd dei resten av livet. dei var leie slik her i gamal tid-te aa je einan oppnavn.

8.

Det traf nok at dei kjøirde dei frosne møsahaugan før jul til loding.

9.

I slike høve var de nok felleskjøiring , dei kalla det aat dei var paa "møsaloding".

10.

Møsin vart heime kasta i ein gamal stall ell' nær det høvde, berre den kom under tak.

11. Det var no hels klyrene som fek møse, saui og jeita vart det berre kasta inn til slik som den var, men klyrene fek den helst i "byttemat" dei kalle, det vil seia at dei i ei stor trebytte bianda det saman med agnu, lauv eller høms og sløge lite varmt vatteoppaa . Ei slik bytte fek kvar ku, det var mykje arbeid, men det var no skikken , i gamal tid bruka dei hestemøk og, men det er det lenje sea slutt paa, sikkert 60 aar .

12.

Reinsmøse bli rekna for bra for , mykje meir i neringsverdi ell' skindfor,

Annen møse.

1. Natmøse var før-sjeldnare no-koka som graut tid griseforskjeggjav som dei tok med seg heim paa sømmerskogen ~~te oo~~ var djiran i gla i . Det var

felle for dei for landet